

N°. 44.

Sestdeenâ, 28. Oktober (9. Nowember)

1872.

Wakfa par gabdu: Mahjas weefs 1 rubl., pastes nauda 60 kap.

Rahditajs.

Cekschemmes sinas. No Rihgas: Andr. Knöplens pirmais ewang.-mahzitajs Rihgâ, — Latw. beedribas dseedataju usaiž., — jaunais tilts, — apdahn. ar medakeem no Maslawas israhb., — pahr šča gadda ruddeni. No Selsawas: pahr jaunu floblu. No Kurssemes: pahr seemeta-blahsmu. No Sessawas: weens sehns pasubdis. No Pehterburgas: fleplaws Netšhajews falerts.

Ahrsemes sinas. No Wahjsemes: Pruhšču landaga. No Franzijas: pahr keisera Napoleona mantu. No Italkjas: pahwesta runna. No Rihnas: daschadas wainas. No Australijas: pahr wehrgu andest.

Jaunataš sinas.

Kas irr brihwprahstiba. Weena mihlestibas dahwana. Reschehliga mahte. Grahmatu sinna. Kaudas-tirgus.

Peelikkumâ. Albans un Benzis jeb Brahlu taršč. Appini un mešči. Dsirštele. Attihstičanohs to fauz.

Cekschemmes sinas.

No Rihgas. Isgahjusčâ pirmdeenâ, 23schâ Oktober palikka 350 gaddi, kamehr ewangelislas lutterisklas draudses pirmais mahzitajs schejenes Pehtera basnizâ fawu pirmo spreddiki fazzija. Andrejs Knöplen bija wiinna wahrds un winsch fawu pirmo spreddiki turreja pahr teem wahrdeem Luhl. 19, 6. — Tas bij tas pirmais pamats, ko Knöplens eewangeliskai draudsei tē lilla un teescham no ta laika arri schai pilsehtai un schai semmei schelastiba notikkuse, ka schi gaisma tē neween irr pastahwejuse, bet arri wairumâ gahjuse un spihd wehl scho baltu deenu.

— Par Rihgas Latweeschu beedribas dseedataju-koħra dirigenti jeb waddonu irr usnehmees buht G. J. Rizky lungs. Kaut jel nu muhsu wezsee dseedataji, kas taggad iskliduschi, atkal rastohs kohpâ

un isgihotohs muhsu beedribai par gohdu un wifseem tautescheem par preeku.

— Muhsu jaunais Daugawas tilts jau til taht gattaws, ka 15tâ Oktober pehz pušd. pulkst. 3 pirma maschihna pahr to pahrbrauza un tã taggad il deenas, latrã deenâ wairaf reises, maschihna eet pahri, waijadfibu peewešdamus rattus stumbama un willdama. Kad ihsta brauščhana eefahlfes, tas wehl naw sinams.

Wehl no Rihgas. Wehlatas sinas, kas nahfusčas no Maslawas leelahs israhdischanas, pasluddina, ka leelo selta medali dabujis Rihgas fabrikants Karl Kr. Schmidt par fawu portlandzementu un zittahm fawahm prezzehm; tãpat ar selta medali dabujis schejenes arkitekts Baumann par spahru falitščhanu Rihgâ kahdâ beedribas nammâ un par sihmejumeem no daschadahm ehlahm, ko winsch Baltijas gubernijâs buhwejis.

— Pahr scho ruddeni gan irr ko brihnitees, ka muhsu gubernijâs no wiffahm mallahm dsird pahr filtu ruddena laiku, kur pukkes wehl seeb, ir daschi augtu kohki pa ohtru reisi jau seedejuschi; un pee behrseem weetahm useetohht lappu pumpurus til refnus, itt kã gribbetu jau atkal plaukt jaunus lappas. Pehz ta pawehsa faufa rihtens wehja, kas kahdas deenas usturrejahs, taggad irr flapjšch wallara wehjšch, tã, kã schinnî wehlâ laikâ gan drihs il nakts dsirdam pehrkonu un redsam tahlumâ sibbinohht. Pawiffam fawads gads prett pehrno. Pehrntil Maijâ seemas aufstums beidsahs un Septemberi jau eefahlahs, bet schogadd' Aprilli waffara bij klast un wehl Dtobera beigâs naw seemas aufstums pahrnahzis, lai

gan laudis melsa, ka seema usnahlschoht agri taphez, ka waffara eefahusehs agri. Wiffas leetas pahwehrschahts, tapat arr laiki.

No Selsawas (Zeswaines=braudse). Scha gadda 25ta Septemeri eefwehtija Selsawa jaunu ar faweenoteem spehkeem zeltu walsts-flohtu. Saweenotee spehki bija: zeen. Selsawas dsimtsleelst. Ch. v. Transehe=Roseneck un Selsawas walsts. Dsimtsleelst. dewa bes kahdas atmafias wiffus pee flohla buhweschanas waijadfigus lohkus un keegelus; walstei bij par materiala peeweschanu jagahda. Kampa f., kam mahjas buhweschanu atdewa, isstrahdaja scho darbu ar faween strahdneeteem par 1900 rubl. fudr., no ka walsts 1500 rubl. un leelstungu 400 rubl. mafaja. Darbs labbi isdewees; flohla irr skalta muhra ehfa, kas neween no ahrpuffes jauki issfatahs, bet arr eelschpuffe gauschi derrigi un ruh-migi eerikteta. — Geswehtischanas=deenâ laits bij gauschi jauks, tadeht laudis jau rihta agrumâ neween no Selsawas, bet arr no zittahm apfahrtjahm walstim barreem ween pee jaunahs flohla atnahza. — Pultien 1 pehz pufsd. atbrauza lihds ar zeen. Selsawas dsimtleelst.: Landraht leelst. S. v. Kahlen, Zeswaines rentesleelst. S. v. Klot, Wikfar leelstungu G. v. Magnus, grafleelst. v. Sievers un zeen. Zeswaines-dr. jaunais mahzitais Auning f. Kamehr fungi un zitti weesi flohla-nammâ eegahja, spehleja basunu-puhteji, kurrus Selsawas walsts us scho deenu bij usajinajusi, augschahschâ pee atwehrtâ lohga: „At Jerusalem, mohdees.“ — Geswehtischana fahlahs ar 377 dseefmu, ko ar basunehm lihds puhta. Tad zeen. dr. mahzitais spehzigu runnu turreja un jauno flohtu eefwehtija. Pehz tam us balsim dseedaja: „Teizi to Kungu, to gohd. Kehninu swehtu.“ un t. pr. Nu zeen. Selsawas dsimtsleelst. rakstu preekschâ lassija, zaur kurru winsch fawai walstei neween to jau agrak no fawa Deewa-meerâ duffedama tehwa, Landrahtleelst. Friedrich v. Transehe=Roseneck, preeksch Lutt. kapsehtas dahwinatu semmesgabbalu, no 4 puhrw. 6 kapp.. lihds ar kapsehtas swannu, apstiprinaja, bet arr wehl 13 puhrw. (tithrumf., mahjas-pagalms un ptawas lohpa) preeksch flohla us behrnu behrneem schinkoja. Bes tam irr zeen. Selsawas leelst. wehl dauds zittas leetas flohlai schinkojis, turklahst arri apfoblizis, flohlotajam katrâ gaddâ 100 rubl. fudr. no fawas puffes doht. — Pehz tam Selsawas walsts-wezzakais zeen. dsimtleelstungam dahrgu bihbeli un fudraba maies-turwiti pasneedsa, ko Selsawas walsts winnam no pateizibas dahwinaja. Tad dseedaja us balsim: „Schi irr ta Kunga deen.“ no Kreuger. Weidsiht wehl dseedaja un ar basunehm spehleja 387 dseefmu. — Pehz beigtas Deewa-kalposchanas nostahjabs zeen. fungi lihds ar zitteem fapuzeteem preeksch flohla-namma, fur peeminnas-tahpeli eemuhreja, kam schis wirsrahts: „Selsawas walstei par peeminnu. Ch. v. Transehe=Roseneck

1872.“ Kad schis darbs bij padarrihts, tad Selsawas leelstungu usajinaja lihds ar pirmak minneteem kungeem, Zeswaines dr. flohlmeister f. Daugull, Kampa f. un wiffus Selsawas walsts-amata-wihrus us treknu gohda-maltiti. Pehz kad zeen. Selsawas leelst. augstam Keisaram laimi un weseleibu bij wehlejis un wehl dauds weffelibas tiffa usdertas, tad jaunais flohlotais flahst buhdamus fungus un zittus weesus usluhdsâ, preeksch flohla egrgelehm dahwanas samest, zaur ko no leelstungeem un zitteem weeseem 92 rubl. 25 kap. fudr. fanahza. — Schi deena palits daudseem, itt ihpaschi mums Selsaweeseem peeminnâ. Newarram deesgan pateikt muhtu zeen. leelstungam, jo kad winsch mums nebuhtu palihgâ nahzis, tad teescham mums nebuhtu tif jauka flohla, kahdu ohtru Widsemme wairs ne-atradidhs. Tadeht: Augusta laime zeen. Selsawas dsimtleelstungam Ch. v. Transehe=Roseneck! Lai Deews dohd, ka mums Widsemneeteem dauds tahdu leelstungu buhtu, kas par fawas walsts labklahschanu ta ruhpetohs, ka Selsawas leelstungu. *

No Kursemmes. Lai 5ta Oktoberi, walkarâ starp pultst. 9 un 10, bija trahschna seemeta-blahsma pee skaidra debbes redsama. Baltas, sillas un eefartanas struhglas pee debbes, ka warrawihksnes pehrwes, laistijabs. — Augusta mehnesi, ne wis no weetas, peezds walkarâs bija seemeta-blahsmas redsamâs.

G. F. S.

No Sessawas, Kursemme, raksta Latw. awises schahdu sinu: no turrnes Dreeschu mahjahm pirmâ Augusta neddekâ effoht pasubdis nabbagu wezzaku weenigs dehs, wahrâ Jannis Sweedris. Ismekletas irr wiffas uppes, fur buhtu warrejis nelaimetift un wezzaki wiffur isjautajuschees, bet ne fur to naw atradduschi. Sehns bijis 17 gaddus wezs, ar dselteneem matteem, sillahm azzihm, pastruppu deggunu un apgehrbees bijis ar pehleku noplifschu manteli un pehrwetahm bifsahm. Draudses mahzitais G. Kriiger lihds wiffus, kas ween sinnatu kahdu sinu doht pah to sehnu, lai tahdu sinu tad pee winna nosuhta.

No Pehterburgas. 19ta Oktober te pahrewedda un zeetumâ eeflohdstija to dumpineeku un flepkawu Netschajew, pah to skaidrakas sinas lassamas Mahjas weesi 31. Nr. 1871. Wihrelis pa ahrsemmehm maldidamees, taggad bij usturrejees Schweizijâ Bihrich pilssehtâ, fur tas isdewees par Serbeeti Grashdanowu. Bet taf winnu pasinna un jau preeksch 2½ mehnescheem winsch tiffa apzeetinahts. Schweizija gan ne-isdohd ahâ tahdus grehzineekus, kas zittadi la prett walsts liffumeem grehkojuschi un tur patwehrumu atradduschi, bet tahdu fleplawu ne-aisstahweja wis, kad Kreewu waldischana pagehreja, lai to isdohd, ka winnu pehz winna noseeguma warretu noteesah. Bij arr tur Schweizijâ Kreewu un Pohu behgti, kas ar warru neh-mahs Netschajewu aisstahweht un negribbeja pakaut,

to Kreeru semmei isdoht; tadeht pilssehtas waldischana waijadscha pa nakti to aiswest us bahnusi un israidiht, lai aisstahwetaji to nedabbutu sinnaht un dumpotees. Sinnams, ka nu ar winnu darrihs pehz fohda liffumeem.

Ahrsemmes sinnas.

No Wahzsemmes. Prubschu runnas-deenâ jeb landagâ dilti raibi gabjis ar to jauno tâ no fauktu kreises-liffumu. Kungu-nammâ lungi zil spehdami pretti turrâhs un negribb atlaist libds schim eerastu winneem weenigi peederrejuschu warru. Strihdejahs lohti un lai gan pats lehninsch to tâ gribb, tomehr kad nahza pee nobalseschanas, tad til 18 ween to liffumu peenehma un 145 balsis bij pretti. — Tomehr waldischana sawu zerribu ne-atmetta: atlaida fungu-namma sapulzi un nofazzija, ka us 12 tu Nowbr. (31. Oktobr.) atkal fanahs un pa tam tiks jauni beedri jeb lohzecki lungu namma sapulzei wehleti. Waldischana dohmajoht, ka wismasak ar 40 jauneem beedreem peetittu ta jauna liffuma deht. Bet ja waldischana gribboht to fungu mahjas waldischanu pawiffam par jaunu eetaisihht, tad tai waijagoht wismasak 60 jaunu beedru. — Daudsina arr, ka nahkamâ sapulze waldischana negribboht wis to jauno liffumu tuhlin lungu sapulzei preeschâ liff, bet papreesch tautas weetneeku sapulzei doht to pahrspreest, lai warretu redseht, zil tahk schinni leetâ ta sapulze irr us waldischanas puffi. Tâ tad schi leeta wehl kahdas deenas pakawesees.

No Parihses sinnojohht, ka presidents Tjehrs ar wiffu sawu spehku publejotees us to, ka arri to zertorto milliardi karras-fahdes warretu Wahzjai nomakfahht un tad par to 5to milliardi peenemamamu galwoschanu doht, ka tad warretu Wahzeeschu karras-spehku no Franzijas dabbuht pawiffam abrà. Tjehrs karsti kahrojohht pehz ta gohda, paliff par sawas tehnu-semmes atswabbinataju. Wiasch wiffadi darbojotees, lai warretu semme pilnigi atspirgt no ta breefmiga karras pohsta. Sinnams, ka ne-aismirstoht arri pah to gahdaht, ka lai pilnigi tiftu nobibbinata republikas waldischana un ka arri us preeschu wiasch pats warretu paliff par to presidenti.

No Franzijas. Frantschi, kas pee waldischanas stubres fehseh, wezzajam keiseram Napoleonam III. itt ne ko wairs nenowehl. Keiseram wehl deesgan kustamas un nekustamas mantas Franzija, no ka tee itt neko winnam negribboht isdoht. Winnam effoht paliffuschi parradi 7 mil. 200,000 franki; scho parradu deht buhschoht pahrdohht winna mehbeles, traufus, drahnas un pilli, ar ko til dauds fababbuschohht, tohs parradus atlibdsinâht. Bes scheem parradeem keisers us karru eedams wehl esfoht isnehmis 3 libds 4 millionus frohna naudas preesch sawas lohnes us preeschu; to arr tam newarroht schkinkoht. Par scheem parradeem buhschoht pahrdohht keisera un keiserenes muishas. Us tahdu

wihsi keisers, kam jau keshcha tâ paliffuse tuffcha, krittischohht pawiffam bankrotte. Bet — kas sinn, — woi wehl tâ darrihs, kâ draude.

No Italijas. Pah wezzo pahwestu stahsta tâ: winnâ swehtdeenâ, 15tâ (27.) Oktober wiasch pah usmohdinatu Tairus meitinu runnadams, effoht teizis: lai neluhdschoht wis Deewu, ka lai mirroni uszeltos, bet ka gulletaji zeltos. „Sinnu gan“ — tâ wiasch fazzijis, „ka mas zerribas irr tohs mohdinaht, kas fazzijusch, ka schâ laika leelalais notiffums effoht tas, ka pahwests sawu laizigu warru pasandejis. Arri to sinnu, ka mas zerribas tohs peezelt, kas fazzija: „„Mehs effam Rohmâ un tē paliffim.““ (tâ Italijas lehninsch bij fazzijis, kad Rohmâ pahrnahza to apmekleht). Bet es faktu: ka meh effam Rohmâ, tas irr gan teesa, to Deews irr pakahwis, bet tâ ar to tepaliffchanu buhs nahfoschos laifos, par to faktu, ka tas stahw Deewa rohlâs un ka winna fohdibas tē wirs semmes nepastahw muhschigi. Bet schodeen nerunnaschu pah laizigu warru. Garrigas kundsihas waldischana irr spehzigafa un leelaka un us scho tee besdeewigee ischauj sawas bultas, gribbedami to sawaitaht. Ko nosihme tas, ka Kristus jumprawigas brubtes teel waijatas un no klosterem isdsihtas? Winneem tee klosteri effoht waijadfigi preesch spittateem, klohlahm un t. pr. Us ko zitta tas wifs sihmejahs ka ne us garrigas waldischanas apgahschanu? Kas schinnis deenas Rohmâ notizis, pah to gan wisseem farg'engekeem bij ko kaunetees, jo tē atnahzis wihrs*) ko wiffa Giropa pasihst par Deewa saimotaju un to Rohmeeschi til augsti usnehmuschi? Us ko tas sihmejahs? Us to: karru peeteikt tai warrai, kas naw wis ispohstama.“ Tad pahwests pamahzija klausitajus, lai nemmoht drohschu firdi, Deews buhschoht pah winneem atminnetees, pah winneem, kas taggad fehshoht pee Bahbeles uppehm un t. pr.

No Kihnas. Lai gan Japanas walsts nefenn sahla ar Giropescheem draudsetees un fa-etees, tomehr ta jau dauds us preeschu gahjuse un if deenas eet, bet Kihna turpretti, — lai gan fenn jau Giropeschi winnas rohbeschâs dsihwo un ta ar Giropescheem daschu karru wedduse, tomehr negribb no sawas garra kuhtribas raifitees wakkâ. Tadeht arr no turrenes ne kahdas lahga sinnas naw dsirdamas. Taggad subdsahs pah leeleem pluhdeem, jo tur taggad ifgaddâ pahrluhstoht ta dseltena uppe; un scho nelaimi warretu gan nowehrst, kad Giropas inscheneereem til pakautu strahdaht un tur waijadfigs, zittas uppes raft. Waldischana to gubernateru, kas tai aprinki walda, itt kâ pee tahs libbeles wainigu, gribboht no ammata atlaist. Bet to ihsten atkal nedrihstoht, jo tad dumpis buhstoht gattaws. Tam gubernatoram — Linug-

*) Renans, kas zur saweem ralfteem mellejis israhbiht, ka Kristus ne-effoht wis Deewa dehs, bet tahds pats zilwels ween, kâ wiffi zitti.

ſchang winna wahrds — effoht leela warra: karrapulki ſtabwoht us winna puffi un tam effoht brangi leelgabbali, tà, ka bes ahrjemmes palihdsibas Kihnas waldischana nekà newarroht tam pretti zeltees. — Zeelmanni wiſſur taiſotees us Keisera kahſahm, ko drihs turreſchoht. Liſchigi waldischanas fullaini ſtabſtoht brihnuma ſihmes redſejufchi, kas paſludinoht, ka Keisera dſihwe buhſchoht laimiga. Zitti atkal paſleppen rakſtus iſlariſchoht, ſluddinadami, ka pehz tahm kahſahm nelaima un breeſmas ween usnahſchoht. — Seemela-walkara puffè Muamedaneefchi weenadi dumpojotees un pahnemmoht arween leelatus walſts gabbalus. — Raſchimiras jaukajàs eeleijàs Muamedaneefchi turroht tizzibas karru. Muamedaneefchi, kà jau ſinnams, irr diwejadi: weeni noſauzahs par Schiteem, ohtri par Sunniteem un ſchee abbeji pa laikam un wiſſur dſihwo leelà eenaidà. Schiti Sirinagas pilsſehtà uszehlufchi Sunnitu moſchejai blakkam ſawu moſcheju arri; to ſchee nu teem atkal noahrdijufchi un zaur to nu nahwigs un negants pohſta karſchs abbeju ſtarpà. Tà nu Kihna bes kretas, ſtipras un prahdigas waldischanas buhdama un ſawà wezzà tumſibà palidama, nekà newarr ſelt.

No Auſtralijs. Englandes awiſes neſenn daudſinaja, ka winnu waldischana us Sansibaru, Afrika, karrakuggus aishubtijufe, tur wehrgu andeli isnihzinah, — bet tè atkal ſinnas no Kluffahs juh-ras wehſti, ka tur tahda patte negantiba noteeloht un zilweli teeloht laupiti. Sidnei pilsſehtà pee teeſas uſfuhdſehts kahds kugga kapteins, Armstrong wahrda, ka winſch no Auſtralijs fallahm zilwelus laupijis. Behrn 4tã Zuli peebrauzis pee kahdas Hebridu fallas ſtrahdneelus derreht un ſemmi pirkt preekſch kohlwillas aubſeſchanas 8 matrohſchi winnam lihds. Us kugga fanahufchi fallas laudis, prezzes mainiht un andeletees. Pa tam matrohſchi aishgahjuſchi us mallu melleht ohſtas weetu. Bet ſweſchi fallas laudis us ſcheem ſchahwufchi, jo tee nebijufchi wis no teem, kas ar ſcheem us kugga andeleja. Matrohſchi atpalkat nahufchi, uſkritta teem newainigajeem, kas bij us kugga, fanehma kahdu duzzi par zeetumneekem un zittus noſchahwa. Atkal pee zittas fallas nogahjuſcheem, falleneeki ar laiwahm pee kugga peenahza andeletees. Matrohſchi winnu laiwas apgahſa, paſchus no uhdena iſſweijoja un us kugga par wangneekem paturreja. Tà nu darrijuſchi wehl pee zittahm fallahm, kamehr 140 wehrgus ſadabbujufchi, kurrus wiſſus appalkſchà eeflohdſija. Pehdigi zeetumneeki ſazehla dumpi ſawà ſtarpà, zits zittu notaudami un gribbeja luhku uſplehſt. Kapteins ar matrohſcheem apbrunnajahs un ar ſlinterhm ſchahwa appalkſchruhme eekſchà til ilgi, kamehr tur palikka kluff. Noſchautee un eewainotee tilka juhà eemesti. Us tahdu wiſſi 70 no teem wehrgem tilufchi nobeigti. — Warr nu gan dohmaht, ka Eng-landeeſchu teeſas Auſtralijà tam pelnitu algu iſmalſahs.

Jannakahs ſinnas.

No Berlina, 26tã Oktbr. (7. Nowbr.). Waldischana noſpreedufe, to kreises-liſtummu weetahm pahrtaiſtu tantas weetneekem atkal liſt preekſchà.

— No Amerikas ſinno, ka Grants pateek tiſſchoht atkal iſwehlehts par presidentu.

No Odeſſas, 25tã Oktober. Keiseriska Majestete pats Keisers un Keiseriska Augſtiba Zeelfirſts Krohna-man-tineels un Winna augſta Gaſpaſcha no Liwabijas ſcho-deen tè eereijoja. Augſtais Keisers walkarà pullſt. 7 ais-reijoja tahlat prohjam us Pehterburgu.

Kas irr brihwprahſtiba? *)

Uſ ſcho jautafchanu warr diwejadi atbildeht: warr iſſkaidroht, kas brihwprahſtiba par wahrdu, warr pahſpreekſt, ko brihwprahſtiba noſihme. Sahkſchu ar to, kahds wahrds irr brihwprahſtiba. Brihwprahſtiba naw wis kahds iſ wezzeem Latweeſchu wahrdeem, naw wis tahds wahrds, kas jaw ſimtem gaddu Latweetim bijis paſihſtams un ſinnams, kà par lihdsibu: ohſols, tauta, lihgwina; bet brihwprahſtiba irr jauns wahrds, kas neſenn muhſu wahrdu krahjumà raddees, irraid jauns wahrds, kahdi par prohwi: wehſtule, zeetoknis, dſeija; brihwprahſtiba irraid jauns wahrds un ſihmejahs tapehz uſ jau-neem laikeem, ſihmejahs uſ muhſu laikeem, bet par brihwprahſtibas noſihmeſchanu runnaſim wehlat.

Brihwprahſtibas jaunumu peeminnejuſcheem mums arri kas jaſalka par winnas gimeni, par winnas zilti; mums jaſalka, iſ kam brihwprahſtiba zehlufchs. Winna zehlufchs iſ diweem wahrdeem: brihws un prahſts un tapehz ſawà ſajehgumà ſihmejahs uſ brihwibu un prahſtu, jo behrni wezzakeem lihdsinajotees, lai gan brihſcham notizzis, ka weenteeſigam Latweetim irr raddees ſmalſs Wahzu kundſinſch par dehlu, ka arri daſchdeem wiſta iſperr pihlenus; bet tee irraid dabbas brihnumi, tapehz par tam neſo brihnetees.

Ta nu ihſumà fanemmam, ko par brihwprahſtibu runnajufchi, tad mums jaſalka: brihwprahſtiba irraid jauns Latweeſchu wahrds un irr zehlees iſ diweem wahrdeem: brihws un prahſts.

Bet ja gribbetu apſpreekſt, ko brihwprahſtiba noſihme, tad arri ja-eewehro, ko noſihme „brihws,“ un ko noſihme „prahſts.“

„Brihws,“ lihdsinajahs Wahzu wahrdam frei, Kreewu wahrdam *свободный*, un noſihme Latweeſchu wallodà til daudſ ka „ſwabads,“ lai gan ſtarp abbeem wahrdeem ſmalſta ſtarpiba taggadejã Latweeſchu wallodà. Daſchi dohma, ka „brihws“ ne-effoht ihſts Latweeſchu wahrds, jo mums preekſch tam effoht ſaws wahrds, prohſti, „ſwabads.“ Scho

*) Beeſidmeſchana. Nihgas Latweeſchu beedribã cetaita „jautafchanas lahde.“ Schinni lahde beedri eeleel jautafchanas par tahdam leetahm un buhſchanahm, kahdas winni gribb lai iſſkaidro. Celiltas jautafchanas teel iſnemas un ſatru peeltdeenu walkarà pa diwahm waj trihjam iſſkaidrotas. Weenu no ſchahdahn iſſkaidroſchanaſhm zeen. Iſſitajam ſchẽ pãſneefſam, lai gan ne wahrdu pehz wahrda tahdu paſchu (laufotees wiſſus wahrds nepaturrefi), tad tomehr zohs jo eewehrojamus wahrds buhſim uſſihmejuſchi. Redalſija.

leetu lai isskaidro wallodas pratteeje; mums peetiks fazzijuscheem, ka „brihw“ mums irr mihtsch wahrds, mums irr swehts wahrds; jo tas wahrds „brihw“ mums atgahdina tohs laikus, kur muhsu tehwi tappa atwabbinati no wehrgu juhga, kur wiini par brihweem laudihm tillufchi eestahjabs zilweku lahrtā; tas wahrds „brihw“ atgahdina mums teem deheleem to swehtu peenahlumu, ka mums brihwiba ja aistahw un jakohpj, ka mums brihwprahntiba ja israhda darbōs un wahrds.

Til daudj par to wahrdu „brihw“ un kahda drufzina arri par to wahrdu „prahts.“ „Prahts“ lihdsinabs Wahzu wahrdam Verstand, Kreewu wahrdam „умъ“ un nosihme Latweeschu wallodā to lihdsikli, kas pee praschanas waijadfigs, jo bes prahnta un bes prahntem neko nespehjam fapraft; tapeh3 arri „prahts“ atwaffinahts no ta wahrda „prahnt.“ Tam wahrdam „prahts“ irr plafcha nosihmeschana, ko weegli warram peerahdiht, tad nemmam „prahntu“ tulkoht Wahzu wallodā:

- 1) „prahts“ nosihme „Verstand“
pr. mannam draugam afs prahts,
mein Freund hat einen scharfen Verstand.
- 2) „prahts“ nosihme „Sinn,“
Tas man ne prahntā naw eeschahwees:
Das ist mir nicht einmal in den Sinn gekommen.
- 3) „prahnti“ nosihme „Sinne:“
„zilwekam peezi prahnti;“
der Mensch hat fünf Sinne.
- 4) prahnts nosihme „Wille:“
Taws prahts lai noteek,
Dein Wille geschehe
un t. j. pr.

Tam wahrdam „prahts“ irr plafcha nosihmeschana, bet wiinnam arri weena ihpaschiba, kas eewehrojama, prohti, Latweetim warr brihscham „prahts“ aismult, isschmault, jo zittabi mums nebuhtu tas fakkams wahrds: „prahntin nah3 mahjās.“

Til daudj par „prahntu“ fazzijuscheem, mums gan buhs arri jamehgina isskaidroht, tā is „brihw“ un „prahts“ irr zehlufeh3s brihwprahntiba. Buhtu fchee wahrdi zilweki, tad tā isskaidrotum: Gudrais prahnts apnehma droh3cho brihwibu un laiks scho laulibu apfwehtija ar mihtu behrnianu brihwprahntibu. Brihwprahntiba tilka mihtota, gohdata tautas meita, ar daitu augumianu, skaištu waigu, gudru wallodinū.

Bet „wahrdi“ nesinn neka no mihlestibas, nedohma us prezzeschanohs, tapeh3 zittabi ja-isskaidro un to drihs idarrischu.

Banemm tohs diwi wahrds „brihw un prahts,“ faleek wiinnus lohpa un peelee3 teem to asti „iba,“ un gattawa irraid brihwprahntiba. Waj schahda wahrdu taifschana peh3 Latweeschu wallodas liffumeem notiffufe, to lai wallodas pratteeji pahrspreesch, bet til daudj arri meh3 fajehgufchi, ka ar jaunu wahrdu atwaffinafchanu weeglprahntigi strahda, maf eewehro wallodas liffumus, wallodas garru. Bet

greesifimees pee sawas jautafchanas. Kas irr brihwprahntiba?

Brihwprahntiba irr ta ihpaschiba, kas „brihwprahntu“ apfihme; brihwprahntiba parahda darbōs un wahrds „brihwibu.“ — Un kas irr brihwiba? Brihwiba irr taifnibas un pateefibas behrns, kas klaufa prahnta un dabbas liffumeem; brihwiba naw wis kahds mescha=lohps, kas no liffumeem neko nesinn, bet irraid ihsta liffumu zeenitaja un lohpeja, jo tilka liffumōs irr brihwiba un bes liffumeem irr wehrodsiba un warmahziba. Ihti brihw zilweks tahdu teefibu zitteem lauj, kahdu pats walka.

Brihwprahntiba, tā jaw fazziju, sihmejahs us brihwprahntu un israhda darbōs un wahrds brihwibu; tapeh3 arri eewehrofim, tā brihwprahntiba darbōs un wahrds parahdahs:

Nebuhtu brihwprahntiba tizzibas leetās strahdajufe, wehl taggad meh3 mahnu tumfā wahrgtum, ar pesteeem nokultumees; wehl taggad faule ap semmi tezzetu un no dabbas finnatnibu=gaismas nebuhtu ne sihmes.

Nebuhtu brihwprahntiba walsts leetās strahdajufe, wehl taggad tautas wehrodsiba wahrgtu un warmahziba plauktu un seltu; wehl taggad muhs mainitu tā leetas un preefch mums skohlas nezeltu, bet troh3gis skohlu weetā buhtu.

Nebuhtu brihwprahntiba zilweku fadsihwe3 strahdajufe, wehl taggad buhtu mukks no augsta dsimmuma gudraks par gudro no semma dsimmuma; wehl taggad buhtu Latweetis muschiks un drih3stetu til semmi apstrahdaht.

Ja! brihwprahntiba irr ta Deewa mahmutina, kas muhsu gaddu simteni us tahdu augstu palahpeni zehluufe; tapeh3 ne-atstahsim scho mahmulinu, bet gohdasim un lohpsim wiinnu.

Mahdisim brihwprahntibu wiffās sawas darrifchanās un darbōs!

Weena mihlestibas dahwana.

Wah3semme, peh3 Schleswig-Holsteinas meera=derreschanas, tilka pilsehtās un us semmehm wiffās basnizās Deewam pateikts par laimigu uswarreschanu un par meeru. Arri kahds firms mahzitajs wahrda Eberhard, bij sawu draudsi sapulzinajis, mihligā Deewa=nammā, minnetus meera=swehtkus swehtiht. Peh3 noturretas Deewa=kalposchanas draudse wehl lawejahs jaulā pawaffaras faulite, basnizās pagalmā; tē starpā arri wiinnu mahzitajs atraddahs, ar dascheem mihligi farunnadamees, daschu behrnianu noglaudidams un zittus zaur wahjibu nogurruschus eepreezinadams ar Deewa swehteem wahrdeem un tā, draudses starpā, peh3 sawa eeradduma labbu laizinu pawaddija. Pirms mahzitajs sawu mahju aifneebja, wiasch fatikka weenu zilweku, kas noplifschās saldatu drehbēs gehrbees, ar rehtainu gihmi un weenu gohda=sihmi pee kruhtim, kas israhdija, tā pehdigā karrā deesgan pulweri ohdis. Mahzita-

jam turwumâ peenahjis, pazehla schis sawu trihsstuhrainu zeppuriti pehz karra-wihru mohdes, mahzitaju sweiznadams. Mahzitajs laipnigi pateizees par sweizinaschanu, usrunnaja karra-wihru: Es dohmaju, ka tewim pehz pahrzeestahm karra-breesmahm, ta mihta faulite diwfahrt mihligi spihdehs. — Naw wis tâ, zeenigs mahzitajs, saldats atbildeja kâ faflurbis; taggad man zits ne-atleef, kâ alminus dauflht preefsch zeffeem; jo tas pulks, kur es peederreju, irr pawiffam ispohtstihst. Mahzitajs iswilla no keschas 4 sdr. gr. (20 kap. m. n.), pasneedsa saldatsam, tâ fazzidams: tē buhs preefsch kahdas glahses allus un kahda maifes gabbalina. — Nebehdojees, gan Deews tahlaki gabdahs. — Bet no kurrenes effat? Gsmu Sakkis, atbildeja saldats; es gan arri zerreju, ka Deews palihdschis, kas manni tif breefmigâ kauschanâ pasargajis. Pateizohs par juhsu dahwanu, kas taggad man lohti geld un ar scheem wahrdeem schlihrahs. — Kahdus pahri simts lohkus bij weens no ohtra attahlu, kad mahzitajs sauza, lai saldats greeschotees atpaffat. Saldats bes kaweschanahs nahza mahzitajam prettim. Draugs! mahzitajs usrunnaja, atdohdi mannu 20 kap. gabbalu. Saldats nosarldams fazzija: ne-esmu no jums to ubbagojis un iswilla no keschas, mahzitajam pasneedsa.

Draugs, netaunajees, tu israhdees preefsch man weens pateefigs zilweks, tapehz tewim, Deewa wahrda pasneedsu scho dahlderit un nu warri reisohht tahlat. Mahzitajs to fazzidams, speeda rohku itt mihligi un no saldata fateizibu fanehmis steidsahs mahjâ. — Saldats nogurris un issalzis, spohschu dahlderit rohla turredams, steidsahs us tuwako frohgu; tur atspirdsinajees zaur labbu maltiti un tad us behniinu mihtstâ feenâ eegullahs, sawus nogurruschus lohzeklus atspirdsinahht. Waktarâ saldats weefu istabâ eenahjis, atradda daschus weefus jau pee allus glahses laifu pawaddohht. Ar teem saldats drihs jaukâs runnâs eelaidahs, teem stabstidams par karra breefmahm un saweem gaddijumeem, un pehdigi sawu runnu beigdams usteiza gohdigu mahzitaju, kas schim dahlderit eefchlihojis. Deews stina, kur tif laipnigu wihru wehl warretu atrast, kâ muhsu mahzitaju; pee winna nau nehda lepniba, neds walischliba atrohdamâ un neweens nabhadstinsch, neweens apbehdinahhts ne-aiseet sawâs mahjâs, kursch neihtu eepreezinahhts; lai Deews swehti tahdu wihru! — Tâ runnaja tee zitti weefi. Klausajt, draugi! usrunnaja saldats, man taggad tâ irr, itt kâ manni kas wilktu pee winna; es gribbu wehl ar winnu fatiltees un isrunnatees; kursch no jums sohlahs man lihdsi nahht? — Pultstems jau irr 9, atbildeja kahds no weeseem. Waktars gan irr jauks un lehns un mahzitajs arr wehl tif drihs gulleht neeet, eelaidahs zits weefis wallodâ un turklast israhbijahs kâ beedris us eefchanu. Winna faimneeze gan nau schodeen mahjâ un nesinn, woi mah-

zitajs to par labbu nems, kad mehns ar winnu kahdu stundinu pakawetu. Zits weefis pazeldamees fazzija: es gribbu to gohda-wihru pee mahzitaja aiswest. Drihs bij 5 wihri kahjâs un pehz masa laizina atraddahs wiffi mahzitaja muischâ, kur tiffat pa weenu lohgu patumscha lampas gaismina bij redsama. Saldats durwju klinki pazeldams, fadsirdeja kahdu tumschu fauffschanu. Us to saldats atrahwahs no durwihm un sabahsa wiffi 5 gabjeji galwas lohpa. Tē nau wairs kahrtigi, isfauza saldats; lai Deews pasarga, redseet, arri kehdes-suns irr nosstis. — Draugi, effeet usmannigi! schinni nammâ kahds taunums noteef. Ar warri dewahs wiffi durwis, kas tuhbal drihschkeedamas atwehrahs, — wiss palikka gauschi kluffu. Bes kaweschanahs steidsahs tee peenahjeji pa treppehm augschâ, mahzitaja rakstamâ kambari; kur isbihjuhschees eeraudsija mahzitaju fasetu pee semmes guktam un weenu drehbi winna muttē eebahstu, lai newarretu pehz glahbschanahs faukt. Tee laupitaji buhs wehl tēpat! isfauza saldats, mahzitaju no nahwes mohkham glahbdams. — Diwi paleezeet tē, zeffeet mahzitaju gultâ un aplaistect ar aufstu uhdeni; jo winsch wehl nau nomirris un mehns zitti gribbam tohs burlalus rohla dabhuht, kas eedrohschinajusches pee scha gohda-wihra kertees. Drihs arri atradda to laupitaju, ohtrâ istabâ paslehpuschohs. Saldats winnu falampis nosweeda gar semmi un ar speeki kahdus 50 sittenus usdewa, kâ nopelnitu algu un tad aiswedda us zeetumu, kur schis pehz dauds nedarbeem nu sawangohhts buhdams, bij fewim gallu padarrijis.

Gewainohhts mahzitajs drihs atdsihwojahs un pateizahs ar affarahm schehligam Deewam un sawam glahbejam tam gohdigam saldatam un nelaida winnu prohjam eet. — Mahzitajs nopirka tuwakajâ fahdschâ weenu masu muischinu preefsch saldata un ne ilgi pehz tam, saldats turreja kahsas, apnemdams kahda baggata faimneeka meitu, ar to wehl tas patz mahzitajs winnu falaulaja.

Behdigs saldats bij drihs par turrigu wihru palizzis, pee ka mahzitajs daschu stundinu pawaddija.

Mahzitajs sawai draudsei daudsreis spreddiki isbrodams fazzija: Ka Deews neweenu labbu darbu bes atmaksaschanahs ne-atstahjoht un kas mihlestitibu sehj, tas pateizibu ptaus. J. Stockmann.

Neschehliga mahhte.

Gan tas wiffeem sinnama leeta, ka pasaulē ne weena mihlestitiba tif stipra naw, kâ ta mihlestitiba, to wezzaki parahda saweem behrneem. Wezzaki paschu sawu dsihwibu nebehda, kad saws behrns teem glahbjams no breefmahm. Tomehr — lai gan retti — atrohdahs wezzaki, kas sawu behrnu eenihd ar to leelako un wehl turklast nahwigu eenihdeschanu, pahr to, Deewam schehl, netruhst daschi stabsti rakstos, kas pateesi notikluschi. Un pahr schahdu breef-

migu notifikumu të pat schinnì lappà fawcem lassifajeeem sinnoosim.

Wihnes pilssehtà, pagahjuschá August mehnest kriminal sohgu preekschá tikka apsubdseta tahda neschehliga mahte. Anna Brulberger winnai wahrds; ta effoht kahda eelu-farga seewa, tohti darbige un jan diwu behrnu mahte, bet tik nitna, ka ta fawu diwi gaddus wezzu behrnu breefmigi kuhluse un to 23schà August pawiffam nomohzijuse, neween ar rohtahm flitdama, bet arri ar kahjahm mihbidama. Dauds reis winna scho fawu behrnu nabbadfinu bij draudejuse, ka to buhschoht pawiffam samihdiht, bet neweens, kas to dsirdejis, naw tizzejis, ka mahte ar fawu behrnu tà darrischohht. Un tomehr notifka gan tà.

— 26tà August dakteri behrna lihki ismeklejuschì, leezinaja, ka behrns mirris zaur spaidischanu, pee ka tam ir lauli lausti. Un kas tad nu zits to darris, nekà mahte patte, jo winnas glabbaschanà un fargaschanà behrns weenadi bijis.

Leefas preekschá mahte gan newarrejuse leegt, ka fawu behrnu reisu reisahm kuhluse, bet ta eewainoschana gan tam effoht tikfufe no kritteena; bet tas bij melli ween, jo to eewainoschanu pee meefas atraddahs wairaf un ne wis weena patte.

Tahs mahjas zitti eedsihwotaji leezinaja, ka tai nakti no 21ma us 22tru August tas behrns dauds brehjis un weens no teem, wahrda Jahn Richter, isterza: wansch effoht us ta trohfsna ihpafchi klausijees un winnam tà islizzees, itt ka ta mahte buhtu us to minnuse un tas behrns tad effoht tik ween stennejis. Pullsten 5 no rihta, ta behrna mahte us wiffahm puffehm skattidamahs, sehtà weenu trauku istufschijuse leedama, un diwus audekta luppatus ismasgajuse, kas tà israhbijees, ka winna affins pehdas tihrijuse. — Bitta leezineeze, Terefe Hinnek, leezinaja, patte no tahs mahtes dsirdejuse, ta ta fawu behrnu lammajuse: „Tu maita un zuhla, es tew gallu darrischu, woi nu ar kahjahm nomihdischu, jeb nosittischu!“ — Wehl zitta leezineeze, Magdalena Löpsi, isfazzija: dsirdejuse, ka ta mahte us behrnu fleeguse: „Molahdeta maita, woi tu newarri nosprahgt? Weenadi tu kauz tà funs!“ — Leezineeki arr to isfazzija: winneem rahdotees, ka apsubdseta fawu behrnu tadeht newarrejuse ceraudsiht, ka winna to ar to pafchu fawu wihru fadsihwojuse preeksch laulibas.

Apsubdseta patte arr fawu wainu atklahja ar fawu mehles grohsischanu. Winna gribbeja eeteift, ka behrns tai nakti no 14ta us 15tu August is gultas krisdams effoht sadausijees, un tad 22trà August no rihta winnai pah to behrnu jautaja, tad ta teiza, ka tai pafchá nakti effoht no gultas iskrittis un sadausijees.

Bet tahdas isrunnas ne to negelbeja, peerahdischana bij rohtà un leezibas arr gaischi prett winnu leezinaja, ka winna patte fawa behrna tihscha flepawneeze un tadeht tai teefa nospreeda: peeppadsmiit gaddus pawaddiht gruhtà zeetumà, fur tai usliks

gawenus un kuhz weenai pafchai no zitteem zilweeem pawiffam atschirtai jadsihwo.

Bet woi tas wifs warrehs winnas apsinnaschanu apmeerinahht un ar Deewu fahihdsinaht?

Grahmatu sinna.

Ernst Plates k. drifku-nammà paliffuse gattawa un par 10 kap. fudr. dabujama grahmatina Wahzu wallodà ar schahdu wirsrafstu:

Meine ersten Blumen. Poetische Versuche des Alexander Enggieser. Riga, 1872.

Muhfu lihdsstrahdneeks schinnì grahmatina prohwejis, Wahzu wallodà dseefmas falilt un ar scho nodohmu to jautu mehrki faweenojis, schinnì pawaffarà zaur weefuli apstahdteem tahdu dahwanu pafneegt, jo eenahlschana scheem par labbu nolitta. Zerram, ka muhsu lassitaji, kas Wahzu wallodu prohht, masu abrtawu nelegsees tehreht, peemeleteem un truhumu zeesdameem brahteem zaur to dauds mas affaras noschahwedami.

Pai jo weegli buhtu pee-ectama ta itt ihpafchi stohlahm un wisseem behrnu stohlotajeem derriga un wajadstiga grahmata

„Waddons zaur fakkisma mahzibahm, to Luttera-draudses stohlmeistereem, jaunnekeem un Deewa wahrdu mihfoajeeem par labbu sarastijis G. Grüner,“ tad ta taggad wiffur, fur latwistas grahmatas pahrdohd, pilnigà wahkà eeseeta irr dabujama par 30 kap. f.

Rihgas Latweeschu beedriba.

Swehtdeen, tai 29tà Oktober kuhz beedribas-nammà **balle.**

Cesahlfes p. 8 wakkarà. Janaf a beedreem 50 kap. un dahmahm 30 kap.; zaur beedreem ewesteeem nebeedreem 75 kap. Beedreem fawas beedru-fahrtas ja-usrahda.

Kad taggad beedribas dseedataju kohrim par waddonu irr usnehmces Rihky kungs, — tad il karis un il latra, kas pee scha kohra gribb beedrotees, mihligi teel kuhgts, zit drih eespehjam, peeteiftes beedribas-nammà pee schweizera, fur lahtakas sinnas pah to dabuhz.

Rihgas Latw. labdarrischanas beedriba.

1mà November pulst. 5 pehz pufsd. komitejas sapulze. 5tà November Latw. beedribas-nammà

balle

teem 10tà Mai f. g. zaur weefuli apstahdteem par labbu. Balle cesahlfes wakkarà p. 8. Janafsa kungeem 50 kap. un zaur kungeem ewestahm dahmahm 30 kap.

Pawaffaras beedriba.

Kad taggad schahs beedribas likkumi irr tillufchi apstiprinati, tad teel wiffi beedri us-ajinati, tai 12tà November pehz pufsddeenas pee mannis të appafschraftita janahht komiteju zelt. Lapat arri kuhdsu, jau tai swehtdeenà preeksch tam, 5tà Novembr. pee mannis atnahkt, pah dafschahm wajadsihahm farunnatees, lai pilnigà sapulze wifs bes kawelka eet pehz Fahrtas Chr. Wange.

Maudas-tirguo. Walfis banka biletes — rubl., Wif. us-fallamas lihlu-grahmatas 100 rub., newsfallamas 94½ rub., 5 procentu usdewu biletes no pirnas leeneschanas 150 rub., no ohtas leeneschanas 148 rub., Rihgas-Dinaburgas dselju-zella alzijas 144 rub., Rihgas-Beigawas dselju-zella alzijas 117—116 rub. un Dinaburgas-Bitebtas dselju-zella alzijas 136—135 rub.

Rihf 27. Oktober pee Rihgas atnahkufchi 2154 fuggi un atsgahjufchi 2036 fuggi.

Atbildedams redaktehrs: A. Leitān.

Fluddinafchanas.

Majs-Straupes vogasta-teefa darra zaur scho sinnamu, tad ta Majs-Straupes Bulke-mahja, zar furru wehl weens apstirpinahis pirlfchanas kontrakt ne-atrohdahs, parahdu deht peh, spehla gabjuscha spreeduma, tanni 23. Janwar 1873 g. preelch pufereenas fchejenes pagasta-teefas pahrdobta tils. Ka ta fohlifchanas un pahrdohfchana notils, irr latra briedi Majs-Straupes pagasta mahja eestattoma. Arri teel no fchihb teefas wiffi ter, lam lahda praffifchana no ta Bulke faimneela Krieh Schmid, la arri tee, las winnam parahda buhtu, zaur scho usajinati, wiffwehlati lihds 23. April 1873 fcheitan peeteilties, jo peh pagabjuscha termina neweens tablal netils klauflis, bet par astumtu eestattibis un ta parahdu flehpejt peh liltumeem nostrahpehtis tils. 3

Majs-Straupe eelfch pag.-teefas, 14. Oktbr. 1872.

No Jurgumuischas pagasta waldischanas, Behfu kreife, teel wiffas pilsfektu-, muifchu- un pagastu-polizejas waldischanas luhgtas, wiffus fcha pagasta lohjelus, turri bes passchem, la arri tuwejos pagastis bes usturrefchanas fihmehm aplahet blantahs un ar galwas-naudas malfafchanahm parahdnefti, tublin un ja wajadfigs buhtu, arreftantu wihf lihds 20. Nowember f. g. fah peesubstibt, farus parahdu nomalfahst, la arri parahdischanas un fwichu grammatinas isnemt.

Jurgumuischas pag. walb., 17. Oktober 1872.

13. Nowember f. g.

pullsten 10 no rihta tils Ehrghu waldis mahjas muhreschana lihds ar zimmermanna darbu isdohta, tapahz teel tahdi meifteri, turri scho darbu grihb usnemtees, usajinati, nolista laika ar farwahm lezibahm us fahlifschanu fchejenes teefas mahja atnahft.

Difchlera-selli no semmehm un weens sehns, 16 lihds 17 g. wejs, las difchlera ammatu warr eemahzitees, warr pastahwigu darbu dabhuht pee ehrgehu-buhwetaja 2

A. Martin,

Abgelskaldn, pee Kalnzeema leeljelka N 5.

Weens kohfwillas-drahuu ballinatajs teel mellehtis. Zapeteizahs pee driffketaja Ernst Plates tunga.

Weitas deenestu ar leelu lohni warr dabhuht Welker-muifcha, pee Selgawas fchoffejas, 5 werstes no Nihgas.

 Puka no 15 gabdeem warr wihnuhfti weetu dabhuht. Zapeteizahs pee Ernst Plates. 3

Preelch Walmeeras aprinka zaur scho fannaju, la es lahdu laiku Walmeermuifchas Waggul pufsmuifcha usturrefchahs.

Mag. A. Zemper, firgu- un lohpu-dakteris.

Walmeera.

Ar scho sinnamu daru, la es Walmeera pilsfektu dshwoju un wiffadas prozesses pee wiffahm teefahm usnemmu. 3

G. v. Reichard, hofgerichts-advokat.

Irr pahrdohdamas ar peenemmamahm labbahm norunnahm 4,300 □-affis kreeti isstrahdatas dabrafemmes, las atrohdahs us Weifchu-dambja uhdens mallä, lihds ar fweijas briedwibu; tellahst irr dshwojama ehla ar 9 istabahm un zittas klacht-peederrigas ehlas, las wiff labbu pelnu eenefs un preelch semlohpaja derr. Zapeteizahs pee

Hugo F. Kaul,

pilsfektu, maja Kalei-eela N 20, pa kreifu rohfu, no pullsten 9-12 pr. pufsb.

Weens pahris mein un dselteni jalts-sunna (jans un lunna) irr nollihduschi. 5 rubl. dabhuht tas, las tohs atrahdis un nowohs Maslawas Ehr-Nihga, Reepu-eela N 21.

No zensures atrehehts. Nihga, 27. Oktober 1872.

J. Ikerta jauna Englischu tehrauda, miifina- prezzu un muifcha-rihku bohde,

Nihga, Kalku-eelas widdu, pretti bahrinu-nammam ar appagalwofchenu pahrdohd wiffu-labbalahs englischu un wahju ammatneelu rihtus preelch difchlereem, buhwannem, stellmakereem, muzzenekeem, muhnekeem, kalejeem, melbereem, dahrsneekeem, glahsneekeem, fedlenekeem, selta- un fudraba-kalejeem, pullstenu-taifstajeem, flemperereem, kurpneekeem, un ftohdereem; wiffus muifcha-rihtus, la arri wiffas gehgera wajadfibas; wiffas pee faimneeziabas mahja, lehti, pagrabä, lauka, behnina un klehti, pee kashahm un kristibahm wajadfigas leetas; deblu-, fudmallu-, fchehro- un rohlas-fahgus, ehweles un kaltus no ta labbala englischu fabrika no Ward; kaleju laltas un ftruhwifkellus us 1 gabda galwofchenu u. t. pr. — Lufdsu latru, lam tahdas prezzes wajadfigas, lat pee mannis nahft, tur tas labbu un lehtu prezzis dabhuht. Ras pats newarr nahft, lai til kalsta; un ja ta prezzes winnam nebuht pa prahtam, to atmainifchu, jeb to naudu atpaffat atdohfchu. — Undelmanni tahs prezzes dabhuht lehtal. — Kad es jau 18 gabbus tai tehrauda bohde pee rahtuifcha us fluhra par palihgu esmu deenejis, tad grihb taggä us faru pafchu laimi prohweht un lufdsu farus draugus un wiffus, lam tahdas prezzes wajag, pee mannis nahft, jo es dshfchahs ar labbu prezzis un lehtu jennu farus pirzejus apdeeneht ta, la tee buht meera. Stahw rakfihst: „Dandfi warr weenam palihdseht.“ Tadeht fcheem wahrdeem uslijezfchahs, jo man arri wajag farus pahriktas.

J. Ikert.

Tuwu pee Nihgas, Selgawas dselfu-jella irr weens peederrums ar wairal mahjahm un leelu grunts-gabbalu, las wiff labba laheta atrohdahs un pelnas eenefs 13 1/2 prozentes, — pahrdohdamas. — Klachtalas finnas dabhuhtas Sinder-eela N 8, Melf. Kulikowsti tapeju bohde.

No Bihrin muifchas pagast-teefas tohy zaur scho fluddinahs, tad tai 31. Oktober fch. g. tils olzions noturrehts Behteruppes bajniz draudse, fchfch-ejera gallä, tur ta Roslera mantiba, turra appalfch konkurfa istefafchanas buhdama, wairak-fohlitajam prett flaidru naudu tils pahrdohda. Pahrdohfchana nahst ea. 500 affis preelch dedstinajama malta un weena dalka flihperu un balki. Pag.-teef. preelchfchdetajs Promuldt. 1

Wiffina besmeri,

ar Nihgas rahtes un augstas krohna waldischanas fihmi apdrohshinati, no 5 lihds 140 mahziju eefwehruma un arri tahdi, us furereem lohtes nofverramas, lohti derrigi preelch faimneeziabas, teel wairuma un majuma pahrdohiti un neween ta pirzeja wahrs ilweenam besmeram par welti wirfu flis, bet arri weena pee Ernst Plates driffketa us 1873 gabdu geldiga Wiffemmes laikagrammata klacht dahwinata, tai 1

wiffu-wezzaka un gruntiga

J. Redlich

Englischu magastihne, Nihga.

Ehrgeles

no wiffada leeluma un dafhada flanna, la til katriis wehlahs, teel no man taiftas; apstelleschanas peenemmu un us nofajita laika darbu no-dohdu, la katriis ar to meera buht. Tit lufdsu zeemigus apstelletajus, jau agraki list taiftah, la ne til tad, jau ehrgehu wajadfiba klacht. — Arri weenas fpehzigas, preelch ftohtas derrigas ehrgeles irr tubdal dabhuhtas, ar diwu 8 pehdu un weenu 4 pehdu registereem. — Gulbenes draudse, sem kroppas muifchas, pee Wisupp mahjas gruntineela Ernst Rohne.

No tahs muifcheles Haertelshof, 6 werstes no Nihgas, pee maja Dauskas jella Nr. 39, warr semmes gabbalinas dabhuht, tur few mahjinahs ustajihst, par turrahm til gruntinauda jamalka. Klachtalas finnas warr dabhuht tai peeminnetä m.

Weens krohgs ar turklacht peederrigu semmt irr no Jurgeem 1873 us renti isdohdams Lambert-jeb Begefall-muifcha, 7 werstes no Nihgas. 3

Wiffu-labbato gaischi degdamu Amerikas

petroleumu

pa stohpeem, muzzahm un pa leelalahm partejahm par lehtalo firgu pahrdohd

P. Bornholdt un beedr,

Zuhfu-eela N 25 (pee Zuhfu-wahrteem).

Uhrsemmes

naudas-fkapjus

attal no jauna dabhuja un pahrdohd F. Luth, behrsei pretti.

Wehl scho un nahlofchu nebbelu warr dabhuht pirlt

Wiffleelafus kapohstus

no laulu pee Seirumuifchas, diwi wersti no Selgawas pee Dauskas jella.

Pirtsflohstes teel pirltas un labbt malfatas „Jauna pirti“ no

F. Beresow.

Tai jella starp Linkawu un Selgawu irr is ta no Linkawas lahdas 7 juhpses tahf buhdama Smilgas krohga tai nalti no 23. us 24. Oktober isjagti 2 pellehti firgi ar melnahm ftrihpahm us mugguras. Ras warr flaidru sinu doht, tur fchee firgi atrohdami, tas lai peeteizahs Abgelskaldn, Lehgera-eela N 13, Krimmerta mahja, tur pateizibas algu dabhuht. Pitti lai fargahs fchahs firgus pirlt!

Tai nalti no 12. us 13. Oktober irr Dohles bahzias draudse, Behrsementes muifcha, no wahguhfti 4 ahdu fchirres ar miifini aplaltes, nojagti. Ras par fcheem fchirreem flaidru sinu dohs pee Behrsementes muifchas waldischanas, dabhuht 10 rubl. fudr. pateizibas algas.

Glufchi farlana fehwe,

3 gabbus wezza, widdeja auguma, krehpes uf labbo pufsi, weenas preelchlahjas pufsnagga dalks, 80 rubl. wehrtiba, irr tai nalti no 8. us 9. Oktober Raunas pils pagasta lihdas faimneelam Leitmann nojagti; turfch atdohd jeb flaidri peerahdihst, tur atrohdahs, dabhuht 25 rubl. pateizibas algas zaur Raunas pils pagasta waldischenu (Behfu kreife) ismalfatus.

Driffketa un dabhuhtas pee bilfchu- un grammatu-driffketaja Ernst Plates, Nihga, pee Behtera-dahn.

Albans un Wenzis jeb Brablu karsch.

(Berthold Auerbach.)

1.

Dankfches mahja no zitteem zeemateem bij gluschi atschkirta. Dankfches fainneekam ta fakhoht gandrihs bes nahburgeem weentuliba bij jadsihwo. Tas zeksch, kas us scho mahju wedda, Dankfches fainneekam ween peederreja. Pa scho zektu zits nekas nebrauja, ka tas, kam Dankfches mahja bij jateek.

Sau tehwu tehweem ta mahja par dsimtu bij peederreju. Un wiffi Dankfches gruntineeki jau no fenn laikeem baggati wihri bij bijufchi. To jau no ta warreja atstahst, ka taggadeja gruntineeka tehws masu bei flaištu ehzinu netabtu no ehrbehriga bij buhwejis, kas basnizas weetä derreja, kad flitta zekka jeb laika deht zeemineeki newihshoja us basnizu braukt.

Dankfches fainneekam bij 8 stalti sirgi stalli, til pat wehrschu un 32 flauzamas gohwis. Mahfai, kas ar melderi bij apprezzejuschs, winsch bij ismajis, kas tai nahzabs. Weenigs brablis, bija par mahzitaju un brablim sawu naudu bij atstahjis, ar mehreneem prozenteem meerä buhdams.

Sau gandrihs 40 gaddi bij pagahjusch, kamehr fainneeks sawu mahju walbija. Pa scho garro laiku winsch daschu preeku, bet arri daschas behdas bij peedsihwojis. No 9 behrneem Deews wiinaam til ween ischetrus bij atlizzinajis, 3 dehlus un 1 meitu. Wezzakais palikka weenam gruntineekam par eegahdneeku, bet jau pehz kahbeem gaddeem mirra un weenu meitas-behrnu atstahja. Zitti behrnu-behrni Dankfcham nebija. Wiffi zitti behrni bij neaprezjeti, gan pehzak redsejim kapehz. Bet ka Mahle, Dankfcha weeniga meita, tehwa labbako kalpu, Dominiku, mihfoja, ka arri winsch meitinau mihksch bija, bet ka tehws sawä lepniba meitu kalpam laikam muhscham nedohs, to jau taggad gan lassitajam warram stahstih. —

2.

Pagalma warren flaihs melns telsch aplahrt lehka. No mahjas bals atskann fazzidama: „Anzit, luhko pehz melnaja, lai tam flahde nenoteek! Un tad wiffi nahkat pufdeenu ehst!“

Mahle un diwas kalpones ehdeenu us galdu leek. Zeemata eedsihwotaju garra rinda fehshahs pee galda. Preeksch ehshanas tapat ka pehz ehshanas ehdamo pahitari teel turreti. Wiffi ehd gruntigi, bet neweens ne wahrdu nerunna. Beidscht fainneeks fakka, ka riht nebuschoht mahja un ka Wenzis, wiina dehlis, kam weena azs ween bija, pa to laiku, ka pats mahja nebus, tehwa weetä buhschoht.

„Un tu, Dominik,“ — ta winsch sawam pirjam kalpam fazzija — „kad sawu darbu buhsi beidsis, tad mannim ar tew' jarunna.“

Kad Dominiks bij aishajis, tad fainneeks seewai fazzija, ka riht ar Mahli us Wellina zeemu braukschoht, fur lohpu israhdischana teekht turreta

un ka Dominiks, to melno tekku turp weddischoht. Winsch zerrejcht, ka melnajs israhdischana winneem par sawu nebuschoht.

„Bet kam tad Wenzis lihds nenemmi?“

„Ka tad wiinau lai lihds nemm? Winsch, gruntineeka dehlis, tak tekku newarr west. Un winsch un Dominiks tak reisä zeematu newarr atstah.“

„Es til ween dohmaju, ka tew' tak preeksch Wenzis kreetna bruchte jadabbu. —“

„Wai tad pee tahdas dabbuschanas mannim Wenzischa wajaga? Papreeksch mannim ta leeta japabeids. Tad wehl buhs wiina kahrta.“

No ta lassitaji mannihs, kahds wihrs Dankfchis bija, ihsts lepnis Wahzu semneeks, lepnaks ne ka barons, kas seewas wahrdu wehra nelikka un behrneem par warmaku bija. Winsch dehlam ne til dauds kahwa, fewim seewu pehz sawas patishchanas nemt. Stiprs wihrs ka ohsols, kas aufahm spiheteja, baggats, augstprahstigs, stuhrgalwigs. —

3.

Behz kahda laika Dominiks, Dankfcha pirmis kalps, eenahza un prassija, to fainneeks wiinaam teilschoht.

„Tew' tas melnais telsch jawedd us Wellinu. Bet schoreis nebrauz' wis pah Beerneem, fur tawa mahte dsihwo. Tu jau mahtei warri sinu laist, lai arri nahk us Wellinu.“

Kad Dominiks gribbeja aiseet, tad fainneeks wehl fazzija: „Tu arri us rihtdeenu warri preezatees. Tu gohda rubli dabbusi, kapehz ka 11 gaddus no weetas mannim effi deenejis.“

Nu fainneeze Dominiku sawa un tam, tehwan nedstircht, fazzija: „Tew' Uppes mahja ja-ee-eet un japraffa, ka mannam dehlam Albanam klahjahs. Mehs ilgu laiku nekahdu sinu par wiinau ne-effam dabbusjusch. Lai Albans til ween atstahjahs no kalleja Trihnites, tad tehws prett wiinau atkal paliks labs.“

Saimneeks mannim aisleedsis, kautkahdu rinki mest.“

„Eij til ween pah Uppes mahju. Es to nemmu us sawu galwu.“ —

Dominika galwa scho nakt daschdaschadas dohmas schahwabs. Winsch Mahli mihfoja. Bet kas gan no tahdas mihlestibas warreja tift? Wai lepnis Dankfchis sawu weenigo meitu nabbaga kalpinam dohs? Un kurrum tad lai winsch paklausa, fainneekam jeb fainneezei? —

4.

Pee gulleht-eeschanas Dankfchis seewai fazzija, ka winsch riht zerrejcht Mahlei weenu derrigu bruchganu ismelleht.

Seewa nopuhstabs, bet neko ne-eebrohshinajahs atbildeht. Nabbadsite daschas leelas behdas bija peedsihwojusi zaur wihra zeetstribu un stuhrgalwibu. Wai tad winsch meitai ar warru wihru usspeedih? Kahda laime gan no ta warreja ijeltees?

Tè mahtei arri prahtâ schahwahs ta nelaimè, kas ar Wenzî bij notizzis. Prohti Wenzis weenreis beskaunigs bija prett tehwi. Tehws ais leelahm dufmahm palikka tà kâ ahrprahtigs un dehlu tà sadau-sija, ka tam weenu azzî issitta.

No ta laika Dankſchis bij nemeerâ ar fewi un ar wiſſu paſauli. Wiſſch kaunejahs, kad Wenzî redſeja un to luttinaja uſ wiſſadu wiſſi. Zaur to Wentſcham palikka wiſſrohla pahr Albanu, kas lihds ſchim, kâ laikam wezzakais dehls, mahjâ bija par waldineeku.

Mahjas buhſchana zaur to muhſchigu ſtribdi ſtarp abbeem brahteem laikam arri buhtu bohjâ gabjuſi, ja Dominiks, Dankſcha pirmais kalps, tahds freetns iſrihtotajs un darbineeks nebuhtu bijis.

Dankſcham tas brahtu karſch bija til reebigs, ka beidsot Albanu tahdâ ſkohlâ dewa, kurrâ pee-augſchi ſemneeku dehli mahzijahs, ar prahtu un ſianu ſemmi kohpt.

No Wentſcha tehws iſhti ſakkot bihjahs, tapehſ ka winnam azzî bij iſſittis. Bet kad tehws winnam to zeematu ſohlja, kas iſhti wezzakam brahtam Albanam pehſ tehwa miſſchanas waijabſeja peeder-reht, tad Wenzis palikka rahmaks un tehwi wairs ne kaitinaja ne kahrbinaja.

Bet kâ gan Albans tahdu netaiſnibu paneffihs? —

5.

Pehſ diweem gaddeem Albans atkal pahrnahza mahjâ. Wiſſch bija ſpehzigſ un ſkaiſts jaunellis. Mahte uſ dehlu ſkattijahs ar preeku. Mahles ſirds ſtipraſ puſtjeja, kad Albanu redſeja. Wiſſa ſaime winnu mihtoja, ir ganna puika Anzits, kas bija Trinites brahlis. Wiſſi winnam paſlauſija uſzihtigi, kad til ween metta ar azzim. Beſ ihpaſchas iſſkaidroſchanas un nolikſchanas Albans tehwi palikka par lihdswaldineeku un Dominiks par pirmo miniſteri.

Ja Albans taggad to zeematu no tehwa buhtu pagehrejis, tad tehwi buhtu waijadſejis winnam to doht, lai gan Wentſcham rohku uſ to bija dewis, ka to eezelſchoht ſawâ weetâ un lai gan abbi kohpâ par apſtiprinaſchanu ſwehto wakkariu bij baidjuſchi. Bet Albanam tahdas dohmas nemas nahza prahtâ.

Wenzis gandrihſ arween ſpihtigs un eerigs prett brahli iſrahbijahs. Bet Albans tomehr ar wiſſu laipnibu un mihleſtibu prett brahli iſturrejahs.

Wenzis ar to gan bij pilnâ meerâ, bet ſlaudigâ un plehſigâ garrâ paredſeja zittus laikus, kur Albans preezaſchotees, ja Wenzis to kâ kalpu peenemſchoht ſawâ deeneſtâ.

Albans katru reis un wiſſâs weetâs parahdija ſklaidru un weenteeſigu ſirdi un zeematu turklaht til gudri waldija, ka tehwi neretti ſchehl bija, ka Albanu ſawâ weetâ newarreja eezelt. Bet wiſſch eepreezinajahs ar to, ka Albans to wiſſu baggatako ſewu warroht dabbuht, ko til ween gribuht. Wen-

zis zaur tehwa grehtu jau arri bija par puſſtrohpli turrams un pats fewim newarreja palihdsjetees.

Albanam par paligu bija tas naglu kallejs, kas ſawu ammatu jau ſenn bija atmettis un lihds ar ſawu meitu Triniti Dankſchôs kâ algadſis ſawu maiſi pelnija. Tomehr winni nedſihwoja wis Dankſchôs, bet netahkâ Waiſchkalnâ. —

6.

Kahdâ wakkarâ, tad Dankſcheeſchi ſtipri bij ſtrahdajuſchi, krehſlâ peenahza wihrs, kas ar ſawas ſijoles ſkannu panahza, ka wiſſi lehtaja un danzoja. Tas bija zittkahrtejs melderis, wezs wihrinſch, ko par Slapjumu bij eeſaukuſchi. Wiſſch wakkarâ zee-matôs mehſa nahkt un ſijoli ſpehleht. Dankſchôs wiſſi winnu mihtoja, wezzi un jauni. Slapjums ar tuſſchahm rohahm nelad ne-aigahja no Dankſcheem.

„Slapjums nahkt! Slapjums nahkt!“ tà wiſſi brehza, kad ſijoles ſkanna pagalmâ bij dſirdama un jaunee laudis wiſſeem darbeem un wiſſai peekufchanai par ſpihti peedarbâ ſahka danzohkt. Saimneeks to arri labpraht patahwa. Bet krohgâ balleht wiſſch ſawejeem leedſa.

Albans arri tè bija pirmajs. Bet lai gan abas tehwa mahſas meitas, kas deeſgan ſmuſſas bija, tad Albans tomehr ar naglu kalleja Triniti ween danzoja.

Wenzis tehwi ſleppeni ſtabſtija, ka Albans danzofchanas preekâ Triniteti eſſoht ſazzijis, ka tai par gruntineezi japaleekoht Dankſchôs.

Tehws jau ſenn bija mannijis, ka Albans Triniti labpraht uſſkattija. No tam labs gals newarreja iſzeltees. So winnu apprezehkt Albans jau newarreja.

Pirms Albans gulleht gabja, tehws winnu aizinaja un ſazzija:

„Klau, ko tewim teiſſchu. Nedarri muhſcham wairs tahdus nepeeklahjigus ſmeeklus ar Triniti.“

„Ko tad eſmu darrijis?“

„Tu tai ſazzijis, ka winnai Dankſchôs buhſchoht par ſaimneezi palikt. Tee irr aplami ſmeekli. Seb wai leedſees, ka to eſſi ſazzijis?“

„Ne, warrbuht ka to gan eſmu ſazzijis.“

„Tu to ſazzijis. Labbi. Nr to peeteek. Ka tahdi ſmeekli wairs nenoteek. Zittadi nebuhs labbi!“

Lai nu gan Albans ſazzija, ka tehwi eſſoht taiſniba, tad tomehr puiſcha ſirds bij nemeera pilna. Sirds winnam uſ Triniti neſſahs un tomehr wiſſch kâ laikam Wahzu ſemneeks tà gudroja: „Tewim waijaga baggatas ſewas, no kurras mantahm brahleem un mahſai winnu eemantojamu daſtu warri iſmakſahkt, kad Dankſchôs palikſi par ſaimneeku.“

Nedſeſim, kam nu wiſſrohla paliks, mihleſtibai jeb mantas kahrbai. —

7.

Jau beſſi Albans bij apnehmees, wiſſahm mihleſtibas dohmahm uſ Triniti atſazzihkt. Wiſſch jau arri ſahka mekleht ſtarp ta apgabbala baggatahm

meitahm. Bet lai gan dascha labba skaiſta un baggata gruntineeka meita jaunektam tã fakloht uf pufszekku pretti nahza, tad tomehr winsch arri wiſs gahr-dakã kummofã negribbeja eefohst un no wiſſeem preekeem arween tas winnam bija tas miſtakais, Trihniti apmekleht Gaiſchkalnã.

Jaunekta ſirdi bij leelas zihniſchanahs. Winsch pee fewis tã dohmaja: ja baggats gruntineeka dehlſpehz fawa prahza fewim feemu drihtſtetu nemt, tad jau baggateem peederretu wiſs labbums paſaulẽ, nauda un manta un turklaht arri ſirdſpreeks. Tas buhtu pardauds. Tapehz labbums irr dallihts. Baggateem peederr nauda un manta, tuſſchineekeem ſirdſpreeks. Tã gan! tehnam taiſniba. Gruntineekam wiſs wairak' uf to jadohma, ka familija paleef wezzã gohdã." —

(Us preeſſchu wehl.)

Appini un meeſchi.

(Berthold Auerbach.)

(Statt. N° 41.)

"Mans Franzis nelo neleedsahs. Winsch irr wihrs, kam labba duhſcha. Winsch neſlehpjabs aij kruhmeem. Saffi ween drohſchi, ko effi darrijis. Ja, es to ſakku wianna weetã. Mans Franzis ſcho naht' uhdens ſahbalas appinu dahrsu iſpohſtijis un winsch pareiſi darrijis. Mehſ paſchi to neeka ſkãhdi warram atlihdſinaht. Mums draudſes paligs nau waijadſigs. Un ar tahm pahri neddetahm zeetumã Franzis arri nemirs. Mannam Frantscham irr ſohbi un winsch nau nekahds meeega pubſnis. Taggad laiſchat winnu uf brihwahm ſahjahm, wezzakajs. Winsch nekur ne-aibehgs."

Franzis fawas azzis aiſſpeeda ar rohku, itt kã apdohmadamees, wai warribuht neſapnojohht.

"Tu preeſſch winna newarri wiſ runnaht," — tã wezzakajs teiza — "winnam paſcham irr mutte, ar ko runnaht. Nunna tu pats, Franzi, tu arween weens labs puika bijis. Es to nemas newarru tizzeht, ka tu to blehdibu padarrijis."

"Winsch nau nekahds labs puika," — tã Almintinſch brehza — "winnam irr affi ſohbi!"

"Gij pee ſakka un lai winsch pats runna," — tã wezzakajs — "es neweenu paſchu wahrdu no tewis wairs negribbu dſirdeht."

Franzis ar ſtihwahm azzim uf Almintinu ſkattijahs. Prohtama leeta, ka Almintinſch to nedarbu padarrijis, pee Seedina gribbedams atreebtees un nu winsch pagehr, lai Franzis winna weetã to pelnito ſtrahpi zeefchoht.

Franzis tam arri nebij pretti, lai gan winnam ſirds gauſchi ſahpeja, ka Seedinſch, kas winnu lihds ſchim kã draugu bij miſlojis, winnu nu par leetuli turreſchoht.

Bet kad wezzakajs atkal Franzi teiza itt kã labbu puiku, tad Franzis to par iſſohboſchanu turredams apſkattahs un brehza:

"Es ne-efmu nekahds labs puika! Es wiſſu efmu darrijis, ko Almintinſch ſazzijis."

Wiſſi bija tã kã apſtulboti un nelo neſazzija. Tit ween wezzakaja Klahws gahrbi paſmehjahs.

Franzi aiſwedda uf pilſſehtu zeetumã, bet Almintinſch raudadamo mahte pawabbija uf mahju. —

4. Nahts darbs nahht gaiſmã.

Kad Seedinſch pahrnahza mahjã un dſirdeja, kurſch winnam appinu dahrsu iſpohſtijis, tad pa-preeſſch to nemas negribbeja tizzeht. Seewa leelijahs, ka Franzi nekãd par ſkãidru zilweku ne-effohht turrejuſi un ka tit ween tãdeht effohht kluffu zeetufi, ka wihrs tomehr winnas wahrdu nebuhtu peenehmis.

Wihrs turpretti pee ta palikka, ka neweens pats zilweks to nebuhtu warrejis paredeht, ka Franzis winnam to padarriſchoht. Franzis effohht tahds blehdis, kahds paſaulẽ wehl nau bijis. Seewa atkal wihru pahrrunnaja, lai zittkahrtejam draugam peedohdoht, zaur ko wiſſu zeemu apkauneſchoht un Baltzeemeſchus ſpeediſchoht winnu miſtoht.

Bet Seedinſch nodeewojahs, ka to muhſcham nedarriſchoht. Lai teefa ſawu peenahlamu iſdarra. Lai wainigajs zeefch ko pelnijis. Lai Franzis to bikkari iſdſerr ko peelehjis.

To ſazzijis Seedinſch nehma papibri un ſpalwu un ſuhdeſchchanas grahmatu rakſtija, ko augſtai teefai peefuhtht.

Wehl ſawu rakſtu nebija beidsis, kad Maddata iſtabã cenahza. Warreja manniht tã meitina ſtipri bij raudajuſi.

Seedinſch meitinu labbi paſinna un tomehr praſſija, kas winna effohht un ko gribboht. Kad winna ſchehlaſtibu preeſſch Frantscha luhdsahs, tad winsch nelo ne-atbildeja, bet tit ween galwu krattija un grahmatu aiſſehgelejis iſgahja laukã un tuhliht jahtneeku ar to grahmatu uf pilſſehtu ſuhthija.

Ne-ilgi pehz tam winsch atpakkã nahza iſtabã un Maddatu praſſija, wai tas jau ilgi effohht, kamehr Franzis tahdas kurpes nehſajohht kas ar naglahm apſiſtas, jo naglu kurpju pehdas appinu dahrsã effohht atraſtas. Meita atbildeja ka Franzis nekãd naglu kurpes ne-effohht nehſajis, bet ſahbalas pehz pilſſehtas mohdes. Kad nu tas blehdis, kas Almintina appinu dahrsu iſpohſtijis, naglu kurpes nehſajis, tad ſkãidri warroht redſeht, ka winnas Franzis nau tas wainigajs. Winsch gan pats iſſazzijis, ka to grehku padarrijis. Bet deefinn, kas winnu uf to ſkubbinajis.

"Tad winsch ſweſchas kurpes aiſnehmeeſ jeb winnam paligi bijuſchi. Gan ar laiku wiſſa ſchi leeta nahks pee gaiſmas. To ſazzijis winsch weenu kalpu kã wakti ſuhthija uf iſpohſtito appinu dahrsu, ka lai neweens tur nenahktu eefſchã un tahs pehdas ne-iſjauktu.

Kamehr Seedinſch wehl kalpam mahzija, kas tam jadarroht, Maddata aiſgahja pee mahtes, kas gauſchi

noskummusi bija un weenumehr fazzija, ka zitti blehschi winnas Franzi kahrbinajuschy. Jo pats no fewis winsch muhscham tahdu stikki nebuhtu padarrijis un pee tahda darba tehwa zeppuri muhscham us galwu nebuhtu lizzis. Winna dehla saldati zepuri us galda bija likfusi un weenumehr raudadama us to flattijahs, itt ka muhscham to galwu wairs nebuschoht redseht, kas ar to apklahta bija.

Pa tam starpam Franzis ar faweem weddejeem kluffu sawu zekku us pilkschetu staigaja. Kad winni nopkautam meeschu tihrumam garram gabja, tad winnam likfahs, itt ka no turreenes kahdai leezibai waijabsetu izjeltees, kas leezina, ka winsch nau wainigs. Bet winna zerriba palikka welta. Tahda leezinataja tur nebija.

(Us preefschu beigums.)

D s i r k s t e l e.

Schlmeistaram fuhra dsihwe,
Tam ne wassarā naw brihwe.
Seemā publeschana zeeta,
Mahziht neba neela leeta.
E. F. Schoenberg.

Mikkus. Labriht, Ingus, kur tewi wehjsch bija aisdinnis, waj paschōs seemetōs? Diwi deenas jaw tewi mekleju.

Ingus. Biju tahku, biju Malleneeschōs.

Mikkus. Malleneeschōs! Tad laikam buhfi ar daschu gudru wihru fatizzees.

Ingus. Kā tad bej fatischchanahs. Schoreis bij ihsteni isdewigs brihdīs preefsch tam: Malleneescheem bija leela sapulze.

Mikkus. Tee gan kahdus beedribas fwehtkus fwinneja.

Ingus. To gan nē. Beedribas teem naw, jo preefsch beedribas ustureschanas wajaga dauds prah-tigu un wehl jo wairaf weenprah-tigu zilweku; bet Malleneeschōs katris sawus peejus prah-tus mehds wehderā neffahst.

Mikkus. Tad tee jaw ihsti prah-ta wehderi. Bet falki, preefsch kam tad schee bija sapulzejeuschees?

Ingus. Gribbeja few draudses floblotaju iswehleht.

Mikkus. Waj tad wezzais floblotajs mirris?

Ingus. Naw wifs mirris, bet tatschu mirstams gars.

Mikkus. Tad laikam wahjsch?

Ingus. Pee meefas gan wahjsch naw; bet Malleneeschi pamannijuschy, kas winsch eefsch sinnaschannahm un mahzibahm lohti nestips, tapeh; draudse paleefohst zittahm draudsehm pakkatā. Malleneeschi wezzo floblotaju atraidija, lai gan tas ar wisseem draudses lohzeekem labbi fatizzis: no weenas pihpas pihpajis, is weenas glahses dschris, is weena esara sweijojis u. t. j. pr.

Mikkus. Nu kahds bija jaunais?

Ingus. Jaunais kreetni sawā ammatā strah-

dajis un Malleneeschi to arri atfinnuschy, bet tomehr zittu few meklejuschi.

Mikkus. Kapeh;?

Ingus. Winni nekkattahs us kreetnibu, bet luhko us lehtumu; wifs wairaf winni tahdu nemtu, kas wehl klahst peemaksatu.

Mikkus. Waj tad tahdu dabjuja?

Ingus. Pa dalkai gan: floblotaja majo loh-niti pamasinaja un tad wehl puffi atnehma, jo floblotajs tatschu teel no lohsehm atfwabbinahts.

Mikkus. Tad jaw floblotajam salka dsihwe?

Ingus. Kur tad salka dsihwe! Winnam jahfahrgajahs, lai nebuhtu prah-tawehdereem par gudru, naudas wihreem par dahrgu un frohga brahlischeem par lepnu; jo zittabi tee wiffi brehttu: „Tahda kundfina mums gan newaj'ga.“ — — —

Attihstischchanohs to fauz!

„Gaisma, gaisma!“ tā tik brehta,
Dasch us weenu kahju lehka. —
Latweefschus nu wajag wihriht
Winnu wallođu ar' tihriht;
Latwiski ween runnahst klahjahs
Dirgū, beedribas un mahjās! —
Latwiski lai spreesch un treez —
Attihstischchanohs neleedj!

Kā peh; silta leetus gaisa
Sehnes birst, it kā no maifa —
Tā ar rakstneeketu pulki
Bekahs Latweescheem, tee tulki;
Katris sawu weschumeli
Dirgū wedd — rakst' grahmateli.
Katris sawu zekku brauz;
Attihstischchanohs to fauz! —

Katram rakstischana sawa!
„Manna ihsta!, neba tawa!“ —
Tā breh; rakstu mahzitaji,
Schahdi tahdi rakstitaji;
Kam aif aushm flapsch wehl rahdahs; —
Bet jau gudro rindā stahdahs.
Ko tu rakstischanu jauz? — ? —
Attihstischchanohs to fauz! —

Daschā laika rakstā wahrdi
Salikti, tā rijā ahrdi;
Buhtin irr nu klabbeht klabbe;
Leeli burti! — Kas tur tshabbe? — ?! — —
Jaunas wihses rakstischana,
Dubbult' flannu atmeschana! — — —
Tā to lassischauu trauz! —
Attihstischchanohs to fauz!

Ja tā gaisma tahlahst fohfohs,
Rakstneekeli muhs wehl flobloh,
Katris sawu zekku staigahs,
„Gaisma, gaisma!“ rakstōs klaigahs,
Rakstischana druppās welfees,
Giroglifi tad izjeltees! —
Ko tu muldi? Kur tu brauz? — — — ?! — —
Attihstischchanohs to fauz!! — ! —

Bismannu Sukkums.

Atbildedams redaktehrs A. Leitan.

No Bensures atwehlehts.

Rihgā, 26. Oktobēr 1872.